

Godinu dana nakon potpisanog Sporazuma o gradnji srednjih hidroelektrana na rijeci Vrbas, sjeverno od Banjaluke, vrijednog oko 500 miliona evra, ruski investitori su odustali od tog posla, potvrđeno je Radiju Slobodna Evropa u Ministarstvu industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske (RS).

Kao razlog je navedeno da je “projekat obustavljen zbog neisplativosti”.

“Nakon završetka dodatnih istraživanja i analize dostupnih informacija, prema informacijama koje smo dobili od ruskog investitora, studija ekonomske izvodljivosti je pokazala da projekat za njih nije isplativ”, navodi se u saopštenju Ministarstva energetike i rudarstva RS.

Rusi, ipak, nisu odustali od mogućnosti drugih projekata, kažu u ovom ministarstvu.

“Ruski investitor je još jednom potvrdio zainteresovanost za ulaganje u hidroenergetske projekte u Republici Srpskoj i za istraživanje mogućnosti realizacije drugih hidroenergetskih projekata u Republici Srpskoj”, navodi se u saopštenju Ministarstva energetike i rudarstva RS na čijem čelu je Petar Đokić, ministar koji je i potpisao Memorandum o gradnji hidroelektrana na Vrbasu, od kojih se odustalo.

Istraživanje mogućnosti, ne i realizacija projekta

Đokić i generalni direktor ruske Kompanije “Rakurs inženjering” Leonid Černigov u Banjaluci su 14. septembra prošle godine potpisali Memorandum o saradnji na realizaciji projekta četiri kaskadne hidroelektrane na Vrbasu, ukupne snage 86 MW.

Černigov je tada izjavio kako je osnovni sadržaj Sporazuma “istraživanje mogućnosti u izgradnji hidrocentrala u Republici Srpskoj”. Naglasio je da je njegova kompanija spremna da uradi sve neophodne analize i da razmotri mogućnost pronalaska investitora, uključujući mogućnosti ruskog eksportnog centra.

“I van svake sumnje u procesu realizacije ovog projekta, aktivno će uzimati učešće kompanije iz Sankt Peterburga. Dio sporazuma se odnosi i na inovacione tehnologije, s ciljem povećanja efikasnosti hidroelektrana, ali i unapređenja bezbjednosti u njihovom radu”, rekao je Černigov.

Prema Sporazumu, hidroelektrane su trebale biti građene na toku Vrbasa u Trnu, Laktašima, Kosjerevu i Razboju. Snaga svake bi bila 21,4 MW, rekao je tada ministar Petar Đokić.

“Ovdje neće biti samo efekat kroz gradnju hidroelektrana, nego i kroz vidno povećan obim poljoprivredne proizvodnje. Takođe će biti uređeno pitanje kvalitetnog navodnjavanja Lijeve polja. Mi smo veoma radosni što je sa nama u ovaj Sporazum uključena kompanija

‘Rakurs’ iz Rusije koja je jedna veoma respektabilna kompanija”, naveo je tadašnji ministar.

Projekti koji se nisu desili

Nije ovo prvi projekat od kog ruski investitori odustaju. Urednik portala Capital.ba Siniša Vukelić za Radio Slobodna Evropa podsjeća na neke od njih:

“Republika Srpska nema nekih pozitivnih iskustava sa ruskim investitorima na svom području. Imamo njihov prvi dolazak urafineriju nafte u Brodu koja je trenutno u fazi remonta, ali koja, sudeći po izjavama resornog ministra neće proraditi ove godine, a istovremeno smanjuju i broj radnika. Ako uzmemo u obzir da njihove sve četiri kompanije u naftnoj industriji bilježe oko dvije milijarde maraka ili milijardu evra, govori mi da je njihova finansijska održivost vrlo upitna i čak garantovano da će biti zatvoreno ukoliko ne dobiju značajnu finansijsku injekciju od ruskog vlasnika.”

Vukelić navodi kako je prije nekoliko mjeseci objavljeno da i kompanija Comsar Energy u vlasništvu ruskog oligarha Rašida Serdarova odustaje od projekata u Republici Srpskoj takođe vrijednih oko 500 miliona evra.

Još 23. juna 2014. godine Serdarov i tadašnji predsjednik RS Milorad Dodik su položili kamen temeljac za gradnju hidroelektrane “Mrsovo”, koja nikad nije izgrađena, kao što nije izgrađen ni novi blok termoelektrane u Ugljeviku, niti je ikada otvoren obećani rudnik uglja. “Ruski oligarh Serdarov se povlači iz tog posla. Naručio je procjenu, capital.ba je objavio da njihove procjene iznose 93 miliona evra koliko će on tražiti od Elektroprivrede RS da otkupi ta njegova ulaganja. Prema mnogim procjenama stručnjaka iz te oblasti, to nije ni približna vrijednost njegovog ulaganja u Republiku Srpsku, odnosno u otkrivke pronalazišta uglja i pripremu izgradnje termoelektrane. Među ostale njihove investicije spada i najava izgradnje velike fabrike plina u Zvorniku. Međutim, pokazalo se takođe kao neozbiljno ili kao neko unaprijed olako dato obećanje”, navodi Vukelić.

Vukelić je mišljenja da je i odustajanje od gradnje hidroelektrana na Vrbasu na fonu njihovih svih “prethodnih investicija”.

‘Povlašćeni položaj ruskih firmi u RS’

Zanimljivo je i da su ruske investicije u Republiku Srpsku uglavnom bile bazirane u energetsom sektoru.

“Kada uzmemo u obzir da imamo te bliske političke veze s obzirom da je kao premijer, a poslije i kao predsjednik Republike Srpske, Milorad Dodik imao značajne susrete upravo sa

prvim čovjekom Ruske Federacije Vladimirom Putinom, nisu se odrazile u ekonomskom smislu i poboljšanju neke značajne saradnje. Ono što se može posmatrati kao pozitivan primjer je nastavak, i pored svih problema koji su otkriveni, nastavak izvoza proizvoda za Rusku Federaciju. Tu mislim prije svega na voćarstvo koje važi za cijelu Bosnu i Hercegovinu”, dodaje Vukelić.

No Dodikove ruske političke veze, komentariše Vukelić, očito pomažu da ruske kompanije u RS imaju povlašten položaj u odnosu na konkurenciju, navodeći primjetan drugačiji odnos prema ruskim investitorima:

“Ono što možemo vidjeti sa sigurnošću je da su oni sve poslove dobijali direktnom pogodbom, da su bili favorizovani od strane Poreske uprave RS, kao što je u slučaju Rafinerije nafte, da su im redovno odobravani reprogrami, prolongirane tekuće poreske obaveze. Nisu vršene kontrole kao što se to pokušava u slučaju Mitalla. Nije vršena slična kontrola da se utvrde moguće transferne cijene kada je u pitanju Rafinerija nafte, Rafinerija ulja i Optima grupa. Znači, imali su jedan favorizovani pristup”, komentariše Vukelić.

“Takođe i koncesije koje su dobijali dogovorene su direktnom pogodbom”, napominje Vukelić, te dodaje da im je “onda poslije toga tolerisano probijanje rokova za početak izgradnje, tolerisani su im mnoge druge stvari koje su bili u obavezi da ispune”.

“I mislim da su prilično favorizovani od vlasti u RS, ali ne vidimo da su oni to vratili kroz veće prihode u budžet RS”, konstatuje.

No, i pored nevidljivih efekata postojećih ulaganja ruskih investitora i propalih projekata, novi veliki poslovi se i dalje najavljuju...

Izvor: slobodnaevropa.org